

LA QUOTIDIANA

FMR Fundaziun Medias Rumantschas, Via da Masans 2, 7000 Caira, 081 544 89 11, redacziun@fmr.ch

Cant per Flurin Camathias

La dumengia vargada ha Breil regurdau al poet e plevon Flurin Camathias staus dabia onns plevon el vitg. Ina fiasta enramada da bia cant, denter auter dil scalem superiur dalla vischnaunca da Breil (rapport suonda). (fmr/ac)

LA QUOTIDIANA

FMR Fundaziun Medias Rumantschas, Via da Masans 2, 7000 Cuiru, 081 544 89 11, redacziun@fmr.ch

SURSELVA

Cant avert dils chors, dils scolars e dil pievel sut la direcziun dad Umberto Camathias.

FOTO MARTIN CABALZAR

Era Breil ha festivau sur Flurin

La vischnaunca nativa da Laax e las pleivs da Breil, Andiastr e Siat han commemorau uonn da camifo il giubileum da 150 onns dapi la naschientscha da Flurin Camathias (1871–1946): Cun ina publicaziun giubilara, diversas exposiziuns ambulontas e plirs arranschaments commemorativs. Aschia era la dumengia vargada a Breil cun in survetsch divin commemorativ ed ina fiasta populara sin cadruvi. A Breil ha il poet numnadamein passentau ils emprems 21 onns da sia pastoraziun. Cumpatg ch'il vitg d'urda-dira purila, circumdaus d'ina magnifica natira e dotaus cun in bien sensori per tradiziun e cultura han giu inspirau las ovras litteraras da lur anteriur plevon. (fmr/mc)

Pagina 3

Commemoraziun profana per sur Flurin Camathias sin Cadruvi.

FOTOS MARTIN CABALZAR

Breil ha festivau sur Flurin Camathias

Ils emprems 21 onns da sia activitad sacerdotala – da 1896 entochen 1917 – ha sur Flurin Camathias pastorau a Breil. Da quei temps ein era la gronda part da sias ovras litteraras naschidas. Cun duas exposiziuns ambulontas e la fiasta giubilara da dumengia vargada ha Breil commemorau dignamein veta ed ovra dil plevon e poet musical.

MARTIN CABALZAR

En connex cul giubileum da 150 sur Flurin Camathias (1871-1946) han giu liug el decuers digl onn plirs arranschaments commemorativs, seigi quei ton a Laax el vitg nativ sco en las treis pleivs da Breil, Andiastr e Siat nua ch'il sur canoni ha pastorau. Ina bein reussida publicaziun giubilara valetescha veta ed ovra da sur Flurin ord differents aspects. El decuers dalla stad ha il Forum cultural da Breil e la Pleiv roman-catolica da Breil che cumpeggia da niev era Andiastr, organisau duas exposiziun ambulontas, ina en la caplutta da s. Martin e l'otra che lai reviver Breil el temps da sur Camathias a Pundual. Cumpatg ch'il vitg da buna tradiziun ed urdadira purila, siu ambient natural ed il contact culla populaziun han inspirau il poet che haveva ina gronda affinitad per natira e cultura, tradiziun e cultura. «Da cheu anora era bi luvrar, la stad emplenida da veta e natira, igl unviern cadenaus vid baselgia e stiva en oraziuns e cul scriver», ha Alfons Maissen giu scret 1971 el'ediziun giubilara. Il giuven plevon, dotaus cun buns duns musicals, ei denton era s'engaschus ellas uniuns dil vitg. Nus cattein el ton denter ils confondaturas dalla societad da musica (1899) sco dil chor viril refundaus 1901.

Plevon e poet

Animaus e motivaus per sia activitad litterara ei il giuven plevon plinavon era vegnius dil prenci-poet da Breil Giacun Hasper Muoth, da pader Maurus Carnot e da Casper Decurtins. Enconuschents ei il poet da varga 1000 poesias vegnius cunzun entras ses texts arranschai per canzuns ch'ei daventadas popularas ed ein aunc oz veritabels hits classics sco «Fontaunas clar resunan», «La sera sper il lag», «Beinvegnida primavera» etc. Sias canzuns profanas ein vegnidas publicadas cunzun ella Merlotscha (1905), las canzuns liturgicas ella Cecilia (1917). A Breil ei il giuven plevon apparentamein sesentius bein ed era suenter 21 onns havess el nuota giu mustgas da far midada. En mudestiad ed obedienscha, ha el denton dau triev all'ordra digl uestg da serender ad Andiastr, nua ch'el ha allura pastorau 17 onns e la finala a Siat nua ch'il sur canoni ei staus 11 onns sin parvenda. Era sch'il plevon celibatar ha sez buca schau anavos descendenza directa, vein nus oz la cuida dad esser ventirevels artavels da siu vast relasch litterar.

Impressiunont survetsch divin

La fiasta commemorativa da dumengia vargada, instradada dalla pleiv e dil Forum cultural, ei vegnida introducida cun in impressiunont sur-

Ils responsabels principals per la fiasta commemorativa: da sen. Michi Friberg, Theo Cavegn, Otmar Seiler, David Flepp e Sep Cathomas.

vetsch divin. Igl anteriur plevon sur *Giusep Venzin* e l'assistenta pastorala *Flurina Cavegn-Tomaschett*, han capiu da dar a quel in senn profund, sefundond sils texts biblics ord il Cudisch dils psalms en cumbinaziun cun la viarva dallas canzuns liturgicas da sur Flurin Camathias. En siu priedi ha Flurina Cavegn capiu da reflectar la muntada dalla stola, creada aposta per il giubileum da *Annadora Friberg*, buca mo sco insigna dil status sacerdotale, anzi era sco «giuv emperneivel per purtar ils buordis che daventan levns entras cardientscha e fidonza divina». Sco spiritual eri sur Flurin buca exnum in bien predicatur, tonpli hagi el perschadiu entras sia mudestiad, sia devoziun e siu bien exempel. Bia seigi semidau dapi lu, ella veta profana ed empau pli plaun ella veta religiosa. La generaziun da spirituals dalla posa da Camathias erien ferm orientai al Concil da Trient cun ses dogmas cunter reformaziun e liberalissem. Oz tuchi ei da tschercar novas vias per s'empitschar dils problems actuals dil pievel da Diu, accentuescha l'assistenta pastorala oriunda da Breil ed oz engaschada a Glion. Il survetsch divin ei vegniu embellius dils chors baselgia cun ina messa moderna d'in cumponist contemporan ord l'America latina, accompagnada all'orgla d'*Albert Spescha*. El cant dil pievel ein resunadas canzuns cun la viarva da sur Flurin.

Fiasta populara sin Cadruvi

Suenter messa ei vegniu purschiu in pushegn da nui cun maluns, caschiel e bugliameila, ina

deliciosa tratga purila da tschels onns. Atras il program da fiasta ha menau cun suveranidat ed a moda ludica *Otmar Seiler* che ha era capiu d'integrar bein il publicum el spitachel festiv. Lentschatta han las scolaras ed ils scolars dallas scolas reunidas dalla vischnaunca da Breil fatg. Sut l'egida da *David Flepp* han quater acturas (!) dau ina scena ord il drama «Las statutas novas» che tematisescha il cumbat ordvart virulent (dils umens!) sin la radunonza communal davart la nova constituiziun communal che dueva reunir ils vischinadis da Breil. Apparentamein ha in'emprima emprova da quella «centralisaziun» fatg in naufragi solemn igl onn 1866. Ei hagi la finala duvrau ulteriurs 40 onns e schizun in ultimatum dalla regenza per che quella fusiun daventi la finala realitad igl onn 1909. Il fatg che Camathias ha publicau oriundamein siu drama sut in pseudonim tradescha la virulenza dalla tematica. En cuortas intervestas s'expriman il president dil comite d'organisaziun e dil Forum cultural *Michi Friberg* ed il president communal *Clau Schlosser* davart intent e muntada dalla fiasta giubilara e davart igl engaschament dalla vischnaunca fusiunada en favur da lungatg e cultura. La fiasta giubilara per sur Flurin Camathias vegn arrundada cun in cant aviert culla participaziun dil pievel da fiasta, dils chors da Breil, dirigius d'*Umberto Camathias* e d'*Andrea Veraguth-de Groot* e dil chor da scolaras e scolars dirigius da *Patric Casanova*.

UNIUN CECILIANA

Avegnir empermettent pils chors cecilians

Ils delegai dall'Uniu ceciliana dalla Surselva han salvau la sonda vargada a Glion lur radunonza e honorau ils commembers d'honor ord lur retschas.

PAUL DUFF/FMR

Ei para da puspei dar temps normals il proxim avegnir. Mo tgei ei normalitad per in chor da baselgia? Da quei ein ils presents vegni pertscharts cura ch'il Chor cecilian Glion ha beneventau els en baselgia cun canzuns e cun tuns dall'orgla. La dirigenta *Rilana Cadruvi Scherrer*, l'organista *Annamaria Schlosser* ed il chor han procurau per in reviver dalla motivaziun da cantar als presents. «Tgei plascher che quei fa», ei la reacziun spontana da plirs stada. Cun medema expressiun ha era il president dall'uniu ceciliana, *Albert Spescha*, aviert la sentupada cun la honoraziun dallas cantaduras e dils cantadurs veterans. Quellas e quels tals che contan dapi 20 ni 30 onns els chors dall'uniu han retschiert la medaglia d'argien e d'aur. Cun 40 onns engaschament en in chor retscheiva il commember la medaglia digl uestgiu e cun 50 onns vegnan ellas ed els hornai culla distincziun «Bene merenti» dil papa. Ils honorai ch'ei stai presents han retschiert igl engraziament e gratulaziun dil president e las canzuns dil Chor cecilian Glion sco reconuschentscha.

Onn da silenzi

Silsuenter ein las tractandas statutaricas stadas sil program e vegnidadas lugadas spertamein. Igl onn cantic ei staus imprimius da bia malsegirtad, da panzieris e malcontentientscha entras las reglas ed ils scamonds da s'entupar. Corona ha smaccu il tschaffen da cantar e tuttas causas socialas cumpigliadas cun quella activitad. Il president *Albert* ha stuiu quietar bein enqual agitaziun en tals graus. La pausa sfurzada va uss a fin, ils chors tegnan radunonzas e las emprovas entscheivan. Mo las damondas restan. Tgei dueien ils chors far cun commembers che vulan buca schar vaccinar? Igl attest ei valevels mo cuort temps e duei vegnir pagaus igl avegnir dil caschunader. Tgei fa quei chor ch'ei dependents da tuts commembers per emplenir las retschas dallas vuschs en tala situaziun? Va ei aschi lunsch ch'il chor duei surpender cuosts da testar? Igl ei da sperar ch'il temps sligi ils problems e che la normalitad regi puspei ella veta humana. Ils commembers dil Chor cecilian Glion han purschiu in apertuenter la radunonza. El pierti dalla casa parvenda han ils presents discutau da rudien in cun l'auter.

Nundumbrevilas ein las uras che las cantaduras ed ils cantadurs veterans han dedicau al cant. La honoraziun ei engraziament per lur engaschament.

FOTO PAUL DUFF

GLION

Irina Ungureanu & Grünes Blatt el Cinema sil plaz

El rom dalla retscha «Corin invit...» envida *Corin Curschellas* entochen la fin digl onn aunc duas ga el Cinema Sil Plaz a Glion. Venderdis, ils 8 d'october allas 20.15 al concert d'Irina Ungureanu & Grünes Blatt. Il quintet musical entuorn la cantautura *Irina Ungureanu* (oriunda dil Bucarest) ed il cuntrabassist *Dominique Girod*, interpetescha sin agna moda canzuns popularas dalla Rumunia. Grünes Blatt tscherca sapientivamein ina nova moda d'interpretar quei bein cultural arcaic. Tenor in communicau als mieds da massa penduleschan las tschun musicistas e musicists da jazz, improvisaziun, musica populara, classica e contemporana denter textures finas e pli ruhas, denter cumposiziun ed improvisaziun, denter arranschaments elementars e pli perfeziunai. (fmr/sr)

La cantautura Irina Ungureanu concertescha el Cinema sil Plaz a Glion ensemen culla band «Grünes Blatt».

FOTO MAD